

**ԱՄԵՐԻԿԱՅԻ ՀԱՅՈՑ ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ ԹԵՄԻ ԱՌԱՋՆՈՐԴԱՐԱՆԸ
ԿԸ ՊԱՏՈՒԷ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ ՆՈՐ ԴԵՍՊԱՆԸ**

Հայաստանի Ամերիկեան նոր դեսպան Հերրի Կիլմորի ի պատիւ տրուած ընդունելութեան ընթացքին՝ դեսպան Կիլմոր հետեւեալ յայտարարութիւնը ըրաւ անթերի Հայերէնով. «Ես կ'ուզէի շնշտել որ մենք Հայաստան կը մեկնինք եւ կը ծրագրենք մեր նոր պաշտօնին ձեռնարկել մեծ ակնկալութիւններով: Յաջողութիւն կը մաղթեմ ձեզի եւ Հայաստանին»:

Ամերիկեան դեսպանը, որ երեսուն տարուան ծառայութիւն ունի դիւանագիտական մարզին մէջ, Հայաստանի Հանրապետութեան առաջին ամերիկեան դեսպանը նշանակուեցաւ: Ան Ելոյթ ունեցաւ Հինգշաբթի Մայիս 13-ին՝ Առաջնորդարանի կողմէ կազմակերպուած մասնաւոր ընդունելութեան մը ընթացքին, ուր ներկայ էին 125 երաւիրեալներ: Ընդունելութիւնը տեղի ունեցաւ Հայց. Եկեղեցւոյ Հիւսիսային Ամերիկայի Արեւելեան Թեմի Առաջնորդ Գերշ. Տ. Խաժակ Արք. Պարսամեանի հովանաւորութեան ներքեւ:

Հինգշաբթի, Մայիս 18-ին, նոր նշանակուած դեսպանի երդման արարողութիւնը տեղի ունեցաւ Պաշտպանութեան Նախարարութեան Բաժանմունքին մէջ, ընդհանուր դեսպան եւ Սովետ Միութեան լուծումով յառաջ եկած նորակախ պետութիւններու վերաբերեալ արտաքին գործերու ֆարտուղարի մասնաւոր խորհրդատու՝ Սթրայ Թալպոթի նախագահութեամբ: Երդման հանդիսութեան եւ անոր յաջորդող ընդունելութեան ներկայ եղող մասնաւոր հիւրերու կարգին էր Առաջնորդ Սրբազան Հայրը: Մայիս 25-ին՝ դեսպան Կիլմոր եւ իր տիկինը Քէրլը Հայաստան կը մեկնին:

Մայիս 13-ին, նախ քան երապարակային հանդիպումը, ի պատիւ դեսպան Կիլմորի եւ իր տիկնոջ՝ Սրբազան Հօր կողմէ տրուեցաւ ճաշկերոյթ մը, որուն ներկայ գտնուեցան նաեւ Ամերիկայի Արտաքին Ծառայութեան հանգստեան կոչուած պաշտօնատար եւ այժմու Պաշտպանութեան Նախարարութեան խորհրդատու Էտուըրտ Ալեքսանդրը եւ իր տիկինը: Ճաշկերոյթի ընթացքին քննարկուեցան Հայաստանի ներկայ կացութեան հետ առնչուող կարգ մը հարցեր:

Իրիկուան ընդունելութիւնը սկսաւ Առաջնորդարանի դիւանապետ Արժշ. Տ. Կարապետ Քենյ. Քոչաքեանի բարի գալստեան խօսքերով: Ան շնշտեց Հայաստանի օգնութիւն փութացնելու կարեւորութիւնը այս դժուարին ժամանակներուն:

Առաջնորդ Սրբազան Հայրը իր պերճախօս ուղերձին մէջ մատնանշեց թէ Հայ ժողովուրդը ժամանակ առաջ ձայն քարճրացուցած էր Հայաստանի անկախութեան համար եւ նախկին սովետ հանրապետութիւններուն մէջ առաջինը հանդիսացաւ որ ժողովրդավարական դրութիւնը որդեգրեց: «Ազատութիւնը մասնաւոր նշանակութիւն մը ունի հայերուն համար, որոնք անցեալին մէջ ապրեցան բռնութեան ներքեւ, իսկ ներկայիս անոնք կը տուկան Հայաստանի դաժան շրջափակումին, առանց կորսնցնելու իրենց յոյսը», յայտարարեց Առաջնորդ Սրբազան Հայրը, եւ նշեց որ այսօր յոյսի մեծագոյն

աղբիւրը Ամերիկան է, որուն ամբողջ աշխարհը կը դիմէ՝ առաջնորդութեան, դիպավարութեան եւ քարոյական ուղղութեան համար:

Առաջնորդ Սրբազան Հայրը յիշեց թէ ինչպէս անցեալ ժամն ականատես եղաւ Ամերիկեան դրօշակի քարճարացման արարողութեան՝ Երեւանի դիւանագիտական առժամեայ գրասենեկին վերեւ, երբ ինք Հայաստան կը գտնուէր «Հայաստանի վերականգման Առաջնորդարանի Ֆոնո»ի սննդամթերքի անմիջական օգնութեան ծրագրի կապակցութեամբ: «Դժուար է նկարագրել այն ուժեղ զգացումը զոր ունեցանք տեսնելով "աստղերու եւ երիզներու" ծածանումը հայկական հողին վրայ: Այդ երեւոյթը հպարտութեամբ լեցուց զիս՝ որպէս Հայաստանի մէկ զաւակը եւ Ամերիկայի մէկ քաղաքացին՝ տեսնելով իմ սիրած այս երկու երկիրներու խորհրդանշական միացումը:»

Գերշ. Տ. Խաժակ Արքեպիսկոպոս մեծ գնահատանքով արտայայտուեցաւ ամերիկեան կառավարութեան Հայաստանի ընծայած մարդասիրական օժանդակութեան մասին: «Այս քարկլամեցողութեան արարքին համար Հայաստանի ժողովուրդը եւ անոր պաշտպանները այս երկրին մէջ՝ մեծապէս երախտապարտ են», յայտարարեց ան եւ իր խօսքը շարունակեց ըսելով. «Ես կ'ուզեմ ձեզի վստահեցնել որ բոլոր ամերիկահայերու յոյսերն ու աղօթքները ձեզի հետ են»:

Խղմտանքի Կոչ Հիմնարկութեան առեւտրային Բարքի Արթըր Շնայըր անդրադարձաւ հայ եւ հրեայ ժողովուրդներու ճակատագրակից փորձառութեանց մասին: Ի մէջ այլոց ան ըսաւ հետեւեալը. «Դեսպան Կիլմորի նշանակումը որպէս Հայաստանի դեսպան՝ արդիւն էր մեր ջերմեռանդ աղօթքներուն, որովհետեւ ան օժտուած է իմաստութեամբ եւ մեծասրտութեամբ: Ան պիտի հանդիսանայ քարկլամեցողութեան ճարտարապետ մը»: Բարքի Շնայըր իր խօսքը եզրափակեց Հայերէն լեզուով «կենաց» մաղթելով դեսպան Կիլմորի: Ներկաները խանդավառ ծափահարութեամբ ընդունեցան Բարքի Շնայըրի խօսքը:

Միացեալ Ազգերու Կազմակերպութեան մօտ Հայաստանի Հանրապետութեան դեսպան Ալեքսանդր Արզումանեան շնորհաւորեց նոր դեսպանը եւ վստահութիւն յայտնեց որ Ամերիկայի եւ Հայաստանի յարաբերութիւնները առաւել եւս պիտի ամրապնդուին: Ան երախտագիտութեամբ արտայայտուեցաւ՝ մարդասիրական օժանդակութեան ու խաղաղութեան սիրոյն Ամերիկայի կատարած ջանքերուն համար, եւ շեշտեց Միմաքի համաժողովին դերը՝ եւրոպական պետութիւններու միջոցաւ լուծում մը գտնելու Հայաստանի եւ Ղարաբաղի տագնապին համար:

Վերջապէս ժամանակը հասաւ պատուոյ հիւրին խօսքը լսելու: «Ես երկար ժամանակէ ի վեր կը սպասէի իմ Հայաստան այցելութեան», ըսաւ դեսպան Կիլմոր՝ յայտնելով որ «պատիւը» ունեցած էր այս պաշտօնին նշանակուելու երկու անգամ, նախկին Նախագահ Պուշի եւ այժմու Նախագահ Գլինթընի կողմէ:

Ան անդրադարձաւ Հայաստան կատարած առաջին այցելութեան, 1972 թուականին: Նոյն օրերուն Հայաստան կը գտնուէին ճաւի Նորթէն կարգ մը արուեստագէտներ՝ ինչպէս ծանօթ ջութակահար Անահիտ Անէմեանը, որուն ներկայութիւնը այս ընդունելութեան նկատած էր:

«Այդ այցելութենէն ի վեր երկու մտածումներ դրոշմուեցան միտքիս մէջ. նախ եւ խորապէս տպաւորուեցայ Հայ ժողովուրդի հնադարեան եւ հարուստ մշակութիւնը», հետաքրքրական կերպով նկատարագրեց իր այցելութիւնը Գեղարդի վանքը, տեսակցութիւնը վանաօր հետ եւ Հայաստանի այս հին եկեղեցիին ու խաչքարերուն դարերուն դիմանալու ուժականութիւնը: Իր **երկրորդ** մտածումը եղած էր այն հարցը թէ արդեօք Հայաստան դարձեալ կարելիութիւնը պիտի ունենա՞ր ազատ ու անկախ ըլլալու:

«Ես վատահ չեմ թէ Հայաստանի դժուարութիւնները վերջ պիտի գտնեն մօտիկ ապագային», ըսաւ եւ իր հպարտութիւնը յայտնեց ամերիկեան կառավարութեան ընձեռած օժանդակութեան համար: «Կը յուսամ որ ամերիկեան կառավարութիւնը կեդրոնական դեր մը պիտի կատարէ Ղարաբաղի տագնապը լուծելու համար», շեշտեց ան: «Ես տեղեակ եմ որ Ամերիկա իր դեսպանը տակաւին չէր դրկած առաջին Հայկական Հանրապետութեան՝ երբ ան կուլ գնաց ֆաղափական վերիվայրումներու: Այժմ ուրախութեամբ կը կատարենք այդ պարտքը», հաստատեց ան:

Ամերիկեան դեսպանը ներկաներուն ուշադրութեանց յանձնեց այն պարագան որ «կրնան կարճ տեւողութեամբ շրջաններ պատահիլ, ուր ամերիկեան եւ հայկական կառավարութիւնները ներդաշնակօրէն չընթանան միասին, բայց կարելոր է ի մտի ունենալ որ բարեկամներու միջեւ փոքր տարակածութիւններ կը պատահին, բայց անոնք կը լուծուին դրական կերպով»:

Ապա, ներկաներուն որպէս հանելի անակնկալ, ամերիկեան դեսպանը՝ որ չորս լեզուներ կը խօսի, քանի մը ամիսներէ ի վեր Հայերէն կը սորվի եւ կրնայ նոյնիսկ արտասանել Նդիշէ. Զարեմցէն, Եզրափակեց իր խօսքը կատարեալ արեւելահայերէնով. «Ես պիտի ուզէի խօսքս վերջացնել շեշտելով որ մենք Հայաստան կ'երթանք սկսելու մեր պաշտօնը մեծ ակնկալութեամբ: Յաջողութիւն ձեզի եւ յաջողութիւն Հայաստանի», ըսաւ ան. այս խօսքին **յաջորդեց** քանի մը վայրկեան տեւող բուռն ծափահարութիւններ:

Այս քաջադիկ հաւաքոյթը իր լրումին հասաւ Գանատայի Հայոց Առաջնորդ Գերշ. Տ. Յովնան Արք. Տէրտէրեանի կողմէ կատարուած՝ հայկական համեղ ճաշերով քեռնաւորուած սեղանին օրհնութեամբ: Ճաշերու պատրաստութեան պատասխանատուն էր Վարդուհի Փափագեան, իսկ սեղանը գեղեցկօրէն զարդարելու գործը ստանձնած էին Անի եւ Կրկելլրի Մանուէլեանները:

Այս պատմական ձեռնարկը յիշատակելի պիտի մնայ երկար ժամանակ:

Ֆլորենս Աւագեան